

31.03.2023

**ANKARA
TİCARET BORSASI
Basın Bürosu**

**GÜNLÜK BASIN
ÖZETLERİ**

**31 Mart 2023
Cuma**

RESMÎ GAZETE'DE BUGÜN

31 Mart 2023 Cuma

YASAMA BÖLÜMÜ

TBMM KARARI

1360 Balıkçılık ve Su Ürünleri Sektöründe Yaşanan Sorunların Araştırılarak Alınması Gereken Tedbirlerin Belirlenmesi Amacıyla Kurulan Meclis Araştırması Komisyonuna Üye Seçimine Dair Karar

YÜRÜTME VE İDARE BÖLÜMÜ

CUMHURBAŞKANLIĞI KARARNAMESİ

— Olağanüstü Hal Kapsamında Bazı Tedbirlerin Alınması Hakkında Cumhurbaşkanlığı Kararnamesi (Kararname Numarası: 138)

CUMHURBAŞKANI KARARLARI

— Devlet Destekli Ticari Alacak Sigortası Sistemine Dair Karar (Karar Sayısı: 7012)

— Antalya İli, Kaş İlçesi, Kemer Mahallesinde Antalya-Kaş Kasaba Projesi Kıbrıs Barajı Yapımından Etkilenen Ailelerin İskânlarının Temini İçin Yeniden Yapılacak İskân Etütleri ve Devamında İskân Edilecek Ailelerin Yeni Yerleşim Alanına Nakilleri, Hak Sahipliği Duyuruları, Hak Sahiplikleri ve Borçlandırılmalarına İlişkin Usul ve Esasların Belirlenmesi Hakkında Karar (Karar Sayısı: 7013)

— 27/1/2023 Tarihli ve 6776 Sayılı Cumhurbaşkanlığı Kararı ile Yürürlüğe Konulan İthalat Rejimi Kararında Değişiklik Yapılmasına İlişkin Kararda Değişiklik Yapılmasına Dair Karar (Karar Sayısı: 7014)

— 4691 Sayılı Teknoloji Geliştirme Bölgeleri Kanununun Geçici 2 nci Maddesinin Üçüncü Fıkrası ile 5746 Sayılı Araştırma, Geliştirme ve Tasarım Faaliyetlerinin Desteklenmesi Hakkında Kanunun 3 üncü Maddesinin İkinci Fıkrasında Yer Alan Gelir Vergisi Stopajı Teşviki Kapsamında, Teknoloji Geliştirme Bölgeleri ile Ar-Ge veya Tasarım Merkezlerinde Çalışan Personelin Toplam Sayısına veya Teşvike Konu Edilen Toplam Çalışma Sürelerine Uygulanmak Üzere Söz Konusu Bölge ve Merkezler Dışında Geçirilen Süreler Bakımından Belirlenmiş Olan Oranın, 8/2/2023 Tarihli ve 6785 Sayılı Cumhurbaşkanlığı Kararı ile Olağanüstü Hal İlan Edilen İllerde 6/2/2023 Tarihinden İtibaren (Bu Tarih Dâhil) Olağanüstü Hal Süresince Yüzde Yüz Olarak Uygulanması Hakkında Karar (Karar Sayısı: 7015)

— Mevduat ve Katılma Hesaplarının Kur Artışlarına Karşı Desteklenmesine İlişkin Kararda Değişiklik Yapılması Hakkında Karar (Karar Sayısı: 7016)

— Malatya İli, Battalgazi İlçesi, Şehitfevzi (Sancaktar) Mahallesi Sınırları İçerisinde Bulunan Alanın Riskli Alan İlan Edilmesi Hakkında Karar (Karar Sayısı: 7017)

— Malatya İli, Darende İlçesi, Beybağı, Günpınar, Kılıçbağ, Mehmet Paşa, Nadir ve Sayfiye Mahalleleri Sınırları İçerisinde Bulunan Bazı Taşınmazların, Aşudu Deresi Taşkın Koruma ve Altyapı Projesi Kapsamında Darende Belediye Başkanlığı Tarafından Acele Kamulaştırılması Hakkında Karar (Karar Sayısı: 7018)

- 154 kV (Zeytinli TM-Sasa TM) Brş.N.-Zafer TM Enerji İletim Hattı Projesi Kapsamında Gösterilen Taşınmazların Türkiye Elektrik İletim Anonim Şirketi Genel Müdürlüğü Tarafından Acele Kamulaştırılması Hakkında Karar (Karar Sayısı: 7019)
- Dikili İlçesi Doğal Gaz Boru Hattı Projesinin Gerçekleştirilmesi Amacıyla Ekli Haritada Gösterilen Taşınmazların Boru Hatları ile Petrol Taşıma Anonim Şirketi Genel Müdürlüğü Tarafından Acele Kamulaştırılması Hakkında Karar (Karar Sayısı: 7020)
- Duru Regülatörü ve HES Elektrik Üretim Tesisinin Yapımı Amacıyla Amasya İlinde Bulunan Bazı Taşınmazların Hazine Adına Tescil Edilmek Üzere Enerji Piyasası Düzenleme Kurumu Tarafından Acele Kamulaştırılması Hakkında Karar (Karar Sayısı: 7021)
- Sarıtepe Rüzgâr Enerji Santralinin Yapımı Amacıyla Osmaniye ve Gaziantep İllerinde Bulunan Bazı Taşınmazların Hazine Adına Tescil Edilmek Üzere Enerji Piyasası Düzenleme Kurumu Tarafından Acele Kamulaştırılması Hakkında Karar (Karar Sayısı: 7022)

YÖNETMELİKLER

- Devlet Yardımlarının Uygulanması, Koordinasyonu, İzlenmesi ve Değerlendirilmesine İlişkin Usul ve Esaslar Hakkında Yönetmelik (Karar Sayısı: 7023)
- İcra ve İflâs Kanunu Uyarınca Elektronik Ortamda Yapılacak Satışların Usulü Hakkında Yönetmelikte Değişiklik Yapılmasına Dair Yönetmelik
- Coğrafi Bilgi Sistemlerine İlişkin Oluşturulan Kurullar ve Çalışma Heyetleri Hakkında Yönetmelikte Değişiklik Yapılmasına Dair Yönetmelik
- Coğrafi Veri İzinleri Yönetmeliğinde Değişiklik Yapılmasına Dair Yönetmelik
- Coğrafi Veri Lisans Yönetmeliğinde Değişiklik Yapılmasına Dair Yönetmelik
- Türkiye İstatistik Kurumu Başkanlığı Hizmet Birimlerinin Kuruluş, Görev ve Yetkilerine Dair Yönetmelikte Değişiklik Yapılmasına Dair Yönetmelik

KURUL KARARLARI

- Enerji Piyasası Düzenleme Kurulunun 30/03/2023 Tarihli ve 11769, 11770, 11771, 11772, 11773, 11775, 11776, 11777 ve 11778 Sayılı Kararları
- Bankacılık Düzenleme ve Denetleme Kurulunun 30/03/2023 Tarihli ve 10561 Sayılı Kararı

YARGI BÖLÜMÜ

ANAYASA MAHKEMESİ KARARI

- Anayasa Mahkemesinin 9/11/2022 Tarihli ve E: 2018/86, K: 2022/133 Sayılı Kararı

YÜKSEK SEÇİM KURULU KARARLARI

- Yüksek Seçim Kurulunun 27/03/2023 Tarihli ve 2023/282 Sayılı Kararı
- Yüksek Seçim Kurulunun 30/03/2023 Tarihli ve 2023/321 Sayılı Kararı ve Eki Cumhurbaşkanı Seçimi Kesin Aday Listesi

TMO 395 bin ton buğday aldı

Toprak Mahsulleri Ofisi (TMO) 695 bin ton ekmeklik buğday ihalesinde 395 bin ton buğday aldı ve önceki 300 bin tonluk alımı iptal etti.

Ticaret kaynakları 28 Mart'ta TMO'nun 695,000 tonluk buğday ithalatı ihalesinde yaklaşık 695,000 ton buğday satın aldığını bildirmişlerdi ancak TMO ihalelerindeki alımlar nihai onaya tabi olduğu için alım miktarları daha sonra azaltılabiliyor ya da alımlar tamamen iptal edilebiliyor.

Kuraklığa dayanıklı tohumların ekimi yaygınlaştırılıyor

Tarım ve Orman Bakanlığı bünyesindeki Tarımsal Araştırmalar ve Politikalar Genel Müdürlüğü (TAGEM) enstitülerince iklim değişikliğine dayanıklı ve yüksek verimli tohum çeşitlerinin ıslah çalışmaları sürdürülürken, tescil edilmiş türlerin ekiminin yaygınlaştırılması sağlanıyor.

Bir yandan "Tarımsal Kuraklıkla Mücadele Stratejisi ve Eylem Planı"na ilişkin hazırlıklar devam ederken bir yandan da TAGEM bünyesinde faaliyet gösteren enstitülerce, değişen iklim ve toprak koşullarında dahi yüksek verim ve kalite elde edilmesini sağlayacak tohumlar için ıslah çalışmaları sürdürülüyor.

Bu kapsamda Araştırma Enstitüsü Müdürlüklerince kuraklığa tolerantlı (uyumlu) 30 ekmeklik buğday, 12 makarnalık buğday ve 19 arpa çeşidi geliştirilerek üreticinin istifadesine sunuldu.

Konya Bahri Dağdaş Uluslararası Tarımsal Araştırma Enstitüsüne bağlı olarak 2010'da kurulan ve dünyada üçüncü sırada bulunan Kuraklık Test Merkezi'nde on binlerce materyal morfolojik, fenolojik ve fizyolojik testten geçiriliyor. Merkezde bugüne kadar 19 çeşit, testlerden başarıyla geçerek tescil edildi.

Tescil edilen çeşitler son yıllarda özel sektöre ve Tarım İşletmeleri Genel Müdürlüğüne (TİGEM) devredilerek tohum çoğaltma çalışmaları yapılıyor.

Bu çeşitlerden TANER ve BOZKIR'da, kuraklık dayanımı ve yüksek su kullanım etkinliği özellikleri sayesinde kuruda ekilen mevcut çeşitlere göre verimde yüzde 15-20 artış sağlandı. Kalite açısından TANER'de elde edilen artış yüzde 250, BOZKIR'da yüzde 200 oldu.

TİGEM'e devredilen SELÇUKLU ise daha yüksek verim ve kalite özellikleriyle piyasaya sunulacak.

Kuraklığa dayanıklı çeşitlerin tüm Türkiye'de yaygınlaştırılması hedefleniyor. Mevcut yayılma hızı dikkate alındığında, geliştirilen çeşitlerin kullanım oranının yakın zamanda ekmeklik buğday ekiliş alanlarında önemli bir düzeye ulaşması bekleniyor.

Kuraklıkla mücadelede çeşit geliştirme yanında koruyucu toprak işleme ve doğrudan ekim uygulamalarının yaygınlaştırılması için de ülke genelinde TAGEM ve Birleşmiş Milletler Gıda ve Tarım Örgütü (FAO) destekli projeler yürütülüyor. Bu çalışmalarla üreticilerin toprak hazırlama masrafları azaltılarak girdi maliyetleri düşürülüyor. Ayrıca toprak işlenip parçalanmadığından topraktaki nem muhafaza edilerek kuraklığın etkisi azaltılıyor. Yapılan çalışmalarla bu sistemi kullanan üretici sayısı ve doğrudan ekilen alanlar artıyor.

Kuraklığa dayanıklı nohut

Geçen yıl teklif edilen ve TAGEM-Doğu Akdeniz Geçit Kuşağı Tarımsal Araştırma Enstitüsü Müdürlüğü'nün 2023-2027 döneminde yürüteceği "Kuraklık Stresine Dayanıklı Nohut Genotiplerinin Geliştirilmesi Projesi" ile kuraklığa dayanıklı, üreticilerin ve pazarın isteklerine uygun yeni nohut çeşitlerinin geliştirilmesine çalışılıyor.

Bu amaçla kuraklığa dayanıklı ebeveyn hatlar belirlenecek ve ıslah programı oluşturulacak. Geliştirilecek yeni çeşitlerle üreticilerin kuraklık nedeniyle yaşadığı kayıplar azaltılarak hem üreticiler hem de ülke ekonomisine daha fazla katkıda bulunulacak.

Sıcak İklim Tahılları Araştırmaları kapsamında TAGEM'e bağlı enstitülerde konunun uzmanı araştırmacı tarafından olası küresel iklim değişikliği senaryoları değerlendirilerek öncelikle kuraklığa dayanıklı çeşit geliştirme çalışmalarına başlandı. Ayrıca, alternatif kültür bitkileri araştırmaları ve diğer agronomik çalışmalara önem verilerek ulusal ve uluslararası projeler yürütülüyor.

TAGEM tarafından finanse edilen ve 2017-2021 döneminde yürütülen "Mısırdaki Kuraklık Stresine Toleranslı Çeşit Islahı Projesi" ile kuraklığa toleranslılık ıslahı için oluşturulan popülasyonlardan ileri kademe nitelikli hatlar elde edildi ve önceki dönemlerde başarılı olan saf hatlar birbirleriyle melezlenerek aday çeşitler geliştirildi.

Hayvancılıkta kaba yem çalışmaları

Kaba yem ihtiyacının giderilmesine yönelik olarak da kuraklığa tolerantlı yem bitkisi (Macar fiğ, otlak ayrığı, kılçıksız brom, korunga gibi) çeşit geliştirme çalışmaları sürdürülüyor.

Orta Anadolu ve geçit bölgelerine uygun kurak koşullara dayanıklı iki çeşit Aksoyak ve Özcan Macar fiğ çeşitleri 2020'de geliştirildi. Kuru şartlarda yürütülen yonca çalışmaları, yonca ıslah projesi çerçevesinde yapılıyor.

Dünya genelinde kurak ve yarı kurak bölgelerde hayvancılıkta kaba yem olarak yaygın biçimde kullanılan ancak Türkiye'de pek tanınmayan çalı bitkisi konusunda yapılan çalışmalardan da olumlu sonuç alındı. Ankara Tarla Bitkileri Merkez Araştırma Enstitüsü ve Eskişehir Geçit Kuşağı Tarımsal Araştırma Enstitüsünde çoğaltım ve araştırma çalışmaları yürütülüyor.

Çok su tüketen ve 8-10 ton silaj elde edilen silajlık mısıra alternatif olabilecek silajlık yulaf ve tritikale geliştirme çalışmaları sonucunda, dekara 7 ton silaj elde edilebilen yulaf ve tritikale çeşitleri geliştirildi.

Enstitülerde ayrıca "Soyada Verim ve Kalite Özellikleri Bakımından Üstün, Kuraklığa Tolerantlı Genotiplerin Geliştirilmesi (2021-2023)" başlıklı TÜBİTAK projesi yürütülüyor. Proje sonunda kurağa tolerant soya çeşitlerinin geliştirilmesi bekleniyor.

TAGEM-üniversite işbirliğiyle "Kurağa Dayanıklı Hibrit Şeker Pancarı Çeşit Geliştirme Projesi" de devam ediyor. Proje sonunda kurağa tolerant şeker pancarı çeşitlerinin geliştirilmesi öngörülüyor.

Kuraklıkla Mücadele Stratejisi ve Eylem Planı

Bakanlığın "Tarımsal Kuraklıkla Mücadele Stratejisi ve Eylem Planı" kapsamında çalışmaları da devam ediyor. Planda yer alan bazı hedefler şöyle:

- İklim değişikliği ve kuraklıkla mücadele adına kuraklığa dayanıklı hububat çeşitleri geliştirilerek kullanımının yaygınlaştırılması,
- Daha az su tüketen, su kullanım etkinliği yüksek endüstri bitkileri geliştirilmesi,
- Kuraklığa dayanıklı-tolerant çayır-mera yem bitkilerinin geliştirilmesi,
- Orta Anadolu'da küçükbaş hayvancılığın geliştirilmesi ve yaygınlaştırılması

Kuraklığa dayanıklı türlerin geliştirilmesine önem veriyoruz

Tarım ve Orman Bakanı Vahit Kirişçi, 2023-2027 dönemine ait planlarına dikkati çekerek, hem sulu hem de kuru tarım için çalışmalar yaptıklarını ifade etti.

31.03.2023

Bu çalışmaların sürdürülebilirliğinin önemli olduğunu vurgulayan Kirişçi, şunları kaydetti:

"Tüm kurum ve kuruluşlarımızla kuraklık tehlikesine karşı teyakkuzdayız. İklim değişikliğine karşı gıda güvenliğini sağlayacak tedbirler almak stratejik önceliklerimiz arasında. Konuyu sürdürülebilirlik perspektifinden bütün boyutlarıyla ele alıyor ve çalışmalarımızı güncel veriler ışığında şekillendiriyoruz.

toprak, su ve genetik kaynaklarımızın korunması, verimliliğin artırılması ve üretim alanlarında su potansiyeline uygun ürün desenlerinin oluşturulması bu konudaki çalışmalarımızın ana çerçevesini oluşturmaktadır. Kuraklığa dayanıklı türlerin geliştirilmesi bu çerçevede yürüttüğümüz en kritik konulardan biri. Bununla ilgili AR-GE çalışmalarımıza büyük önem veriyoruz. Ülke olarak sahip olduğumuz iklim, toprak, su ve biyoçeşitlilik kaynaklarımız, iklim değişikliğinin olumsuzluklarını asgari düzeye indirecek çözümleri içinde barındırmaktadır."

Kuraklık kaynaklı rekolte kaybı, ekim alanları artışıyla kapatılıyor

Ulusal Hububat Konseyi Yönetim Kurulu Başkanı Özkan Taşpınar, bu yıl sulak alanlarda yapılan ekimlerde yüzde 20 seviyesinde artış gerçekleştiğini, bu artışın kuraklık nedeniyle oluşacak kayıpları kapatacağını söyledi.

Hububatta ekim alanındaki artışın kuraklıktan kaynaklı rekolte kaybını kapatması öngörülüyor. Konuya ilişkin değerlendirmelerde bulunan Ulusal Hububat Konseyi Yönetim Kurulu Başkanı Özkan Taşpınar, 2022 güz aylarından 2023 şubata kadar önemli kuraklık yaşandığını söyledi.

Ülke genelinde yaşanan mevsimsel kuraklığın bazı bölgelerde daha ağır seviyelere geldiğini anımsatan Taşpınar, "Arazide buğday, arpa, çavdar ve yulaf gibi ekili hububat var. Bundan sonraki süreçte de yazlık ürünler ekilmiş olacak. Hububatın suya ihtiyaç duyduğu zamanlar, ilk çıkış zamanlarıdır. İlk çıkış zamanındaki yağışlar sayesinde ekilen hububatın çoğunluğu rahat bir şekilde çıkabildi." diye konuştu.

Sulak alanlarda ekim yüzde 20 arttı

Geçen yıl buğdayda rekoltenin yaklaşık 20 milyon ton olarak gerçekleştiğini dile getiren Taşpınar, şunları kaydetti: "Türkiye genelinde 7 milyon hektar buğday ekim alanının yüzde 80'i kıraç, yüzde 20'si sulu olarak ekilmektedir. Yani 1,4 milyon hektar sulu, 5,6 milyon hektar kıraç alanda ekim yapılmaktaydı. Bu yıl sulu alanlarda kuraklık korkusu ve rakip ürünlerin fiyatlarında yükselişin az olmasından dolayı mısır, ayçiçeği gibi bir kısım ürün yerine buğday tercih edildi. Kıraç alanlarda da düşük bir miktar ekim alanı arttı. Bu nedenle buğday ekim alanları bir miktar arttı, 7,5 milyon

31.03.2023

hektar civarına ulaştı. Bu yıl sulak alanlarda yapılan ekimlerde yüzde 20'ler seviyesinde bir artış gerçekleşti. Dolayısıyla kuraklık nedeniyle verimde ufak bir rekolte kaybı olmuş olsa da sulak alanlarda ekilen hububat sayesinde de belirli bir yükseliş olacaktır. Ekim alanının artmasıyla ümit ediyoruz ki geçen yılki rekolteyi yakalayabileceğiz."

Taşpınar, ülke genelinde meteorolojik kuraklığın hakim olduğunu belirterek, şöyle konuştu:

"Meteorolojik kuraklık, hidrolojik kuraklık seviyelerine kadar yükseldi. Göllerde ve göletlerde, yer altı sularımızda önemli bir çekilme gerçekleşti. Kar ve yağmur yağışlarımız yetersiz oldu. Buna karşın hububatın suya en fazla ihtiyaç duyduğu dönemlerde yağışların gerçekleşmesi, hububatın sıkıntısını önemli derecede gidermiş oldu. Bundan sonraki nisan-mayıs yağışları da eğer düzenli şekilde devam ederse hububatta aşırı bir kuraklık yaşanmayabilir."

KKM'de faiz tavanı da kalktı

Türk Lirası kur korumalı mevduat hesaplarında faiz üst sınırı kalktı. KKM'de asgari oran, politika faizi olacak. KKM faizi için üst sınırı ise banka kendi belirleyecek.

Hazine destekli TL Kur Korunmalı Mevduat (KKM) hesaplarında, politika faizinin 3 puan üzerindeki azami faiz uygulaması sona erdi.

Asgari faiz oranı politika faiz oranında olacak. KKM faizi için üst sınırı banka belirleyecek.

Dövizden dönüşümlü olan KKM'lerde tavan 26 Ocak'ta kaldırılmıştı.

KKM ilk olarak Aralık 2021'de kurdaki atak sonrası devreye girdi. Önce bireysel müşterilere tanınan KKM'de tüzel müşterilere de imkan sağlandı ancak vade en az 3 ay olarak belirlendi. KKM kurdaki dalgalanmalara karşı bireyler ve şirketler için koruma sağlarken dövizden dönüşlü KKM ise faiz üst sınırı kaldırıldıktan ve bankacılık sektöründe TL mevduat hedefi artırıldıktan sonra daha büyük ilgi gördü.

Kamu bankalarına 111,7 milyar liralık sermaye desteği tamam

Türkiye Varlık Fonu, kamu bankalarına sermaye artırımını tamamladı. Ziraat Bankası'na 49,7 milyar lira , Halkbank'a 30 milyar lira ve VakıfBank'a 32 milyar lira destek sağlandı.

Türkiye Varlık Fonu (TVF), Ziraat Bankası, Türkiye Halk Bankası ve Türkiye Vakıflar Bankasının çekirdek sermayelerinin toplam 111,7 milyar lira artırılması için gerekli çalışmaları tamamladı.

TVF sitesinden yapılan açıklamada şu bilgiler yer aldı:

"TVF'nin finansal piyasalarda istikrar ve derinliği destekleme misyonu doğrultusunda Ziraat Bankası A.Ş., Türkiye Halk Bankası A.Ş. ve Türkiye Vakıflar Bankası TAO'nun sermaye yapılarının güçlendirilmesi amacıyla çekirdek sermayelerinin toplam 111,7 milyar TL artırılması için gerekli çalışmalar tamamlandı.

Bu kapsamda, Ziraat Bankası A.Ş.'ye 49,7 milyar lira ,Türkiye Halk Bankası A.Ş.'ye 30 milyar lira ve Türkiye Vakıflar Bankası T.A.O.'ya 32 milyar lira çekirdek sermaye artırımını yapılmış olup, TVF'nin Türkiye Halk Bankası A.Ş'deki ortaklık payı yüzde 87,7'den yüzde 91,5'e, Türkiye Vakıflar Bankası T.A.O'daki ortaklık payı ise yüzde 64,8'den yüzde 74,8'e yükselmiştir.

Gerçekleştirilen güçlü sermaye artışı ile kamu bankalarının sermaye yeterlilik rasyolarının iyileştirilmesinin yanı sıra, küresel piyasalarda yaşanabilecek dalgalanmalara karşı bankaların finansal gücünün artırılması ile büyüme stratejilerine

31.03.2023

katkı sağlanması, reel sektörün desteklenmesi ve ülkemizde meydana gelen deprem felaketinden etkilenen vatandaşlarımızın finansman ihtiyaçlarının karşılanması hedeflenmiştir.

Söz konusu işlemin finansmanı, Hazine ve Maliye Bakanlığı tarafından ikrazen ihraç edilen özel tertip Devlet İç Borçlanma Senetleri'nin piyasa rayicinden bankalara satışından elde edilecek nakitle karşılanacaktır. "

Tüketici kredileri 1.25 trilyon lira

Tüketici kredileri, geçen hafta 19 milyar 362 milyon lira artışla 1 trilyon 253 milyar 916 milyon lira oldu.

İSTANBUL / EKONOMİ

Bankacılık Düzenleme ve Denetleme Kurumu (BDDK) verilerine göre, tüketici kredileri tutarı, 24 Mart itibarıyla 19 milyar 362 milyon lira artışla 1 trilyon 253 milyar 916 milyon liraya yükseldi. Söz konusu kredilerin 385 milyar 844 milyon lirası konut, 62 milyar 28 milyon lirası taşıt ve 806 milyar 44 milyon lirası ihtiyaç kredilerinden oluştu.

Söz konusu dönemde taksitli ticari kredilerin tutarı 14 milyar 263 milyon lira artarak 1 trilyon 21 milyar 84 milyon liraya çıktı. Bankaların bireysel kredi kartı alacakları da yüzde 4,9 artışla 551 milyar 714 milyon lira oldu. Bireysel kredi kartı alacaklarının 278 milyar 571 milyon lirası taksitli, 273 milyar 144 milyon lirası taksitsiz oldu.

Ekonomik güven endeksinde düşüş sürüyor

Ekonomik güven endeksi, mart ayında yüzde 0,2 oranında azalarak 98,8 değerini aldı. Endeks, şubat ayında da yüzde 0,3 oranında gerilemişti.

Türkiye İstatistik Kurumu (TÜİK), mart ayına ilişkin ekonomik güven endeksi verilerini açıkladı. Buna göre, ekonomik güven endeksi mart ayında yüzde 0,2 oranında azalarak 98,8 olarak gerçekleşti.

Ekonomik güven endeksi, şubat ayında yüzde 0,3 oranında azalarak 99,1 değerini almıştı.

TÜİK bülteninde yer alan detaylar şöyle:

Ekonomik güven endeksi Şubat ayında 99,1 iken, Mart ayında yüzde 0,2 oranında azalarak 98,8 değerini aldı.

Bir önceki aya göre Mart ayında tüketici güven endeksi yüzde 2,9 oranında azalarak 80,1 değerini, perakende ticaret sektörü güven endeksi yüzde 4,4 oranında azalarak 117,7 değerini, inşaat sektörü güven endeksi yüzde 1,5 oranında azalarak 88,5 değerini aldı. Reel kesim (imalat sanayi) güven endeksi yüzde 1,7 oranında artarak 104,1 değerini, hizmet sektörü güven endeksi yüzde 1,1 oranında artarak 116,8 değerini aldı.

S&P: Yüksek faiz oranları varlık fiyatlarını daha da zorlayabilir

Uluslararası kredi derecelendirme kuruluşu Standard & Poor's (S&P) yüksek faiz oranlarının, kredi finansman maliyetleri ve varlık fiyatları üzerinde ek baskı oluşturabileceğini belirterek daha sıkı finansman koşullarının birçok ekonomiyi "sert iniş"e yaklaştırabileceğini bildirdi.

S&P'nin yayımladığı, yılın ikinci çeyreğine ilişkin küresel kredi koşulları raporunda, küresel kredi kalitesinin aşınmaya devam ettiğine işaret edilerek, ekonomik dayanıklılığın bu yıl şimdiye kadarki not indirimlerinin hızını bir şekilde sınırladığı aktarıldı.

Raporda, yavaşlayan ekonomik büyümenin, yapışkan enflasyonun ve daha sıkı finansman koşullarının krediler üzerinde baskı oluşturmasının beklendiği ifade edildi.

Temerrüt oranlarının bu yıl ikiye katlandı

En fazla risk altında tüketim malları, perakende, medya ve gayrimenkul kredilerinin olduğu kaydedilen raporda, S&P'nin temel durum senaryosunda temerrüt oranlarının bu yıl ikiye katlanarak ABD'de yüzde 4'ün üzerine ve Avrupa'da yüzde 3,25'e çıkacağına varsayıldığı bildirildi.

Raporda, keskin bir şekilde yükselen faiz oranlarının tam etkisinin henüz gerçekleşmediğine dikkati çekilerek, ABD ve Avrupa'daki bankacılık stresinin, güvenin ne kadar çabuk aşınabileceğini hatırlattığı aktarıldı.

Gizli stresin daha fazla açığa çıkmasını tetikleyebilir

Sektördeki gelişmelere yetkililerin hızlı cevabının, daha büyük bir yayılmanın önleneceğini gösterdiği kaydedilen raporda, yüksek faiz oranlarının kredi finansman maliyetlerini ve varlık fiyatlarını daha da zorlamasının olası olduğu vurgulandı.

Raporda, tutucu borç verme standartlarıyla birleşen daha sıkı finansman koşullarının birçok ekonomiyi "sert iniş"e yaklaştırabileceğine işaret edilerek, piyasa duyarlılığındaki değişimler veya gizli stresin daha fazla açığa çıkmasının oynaklığı tetikleyebileceği aktarıldı.

Küresel ekonominin 2023'te yüzde 2,7 büyümesi bekleniyor

Ayrıca raporda, Rusya-Ukrayna Savaşı'ndan ve ABD-Çin gerilimlerinden kaynaklanan jeopolitik risklerin akut kalmaya devam ettiği vurgulandı.

Küresel ekonomik büyümenin bu yıl yüzde 2,7 olmasının tahmin edildiği bildirilen raporda, ABD'nin yüzde 0,7, Avro Bölgesi'nin yüzde 0,3, Çin'in yüzde 5,5 büyümesinin beklendiği, Birleşik Krallık'ın ise yüzde 0,5 küçülmesinin öngörüldüğü belirtildi.

Raporda enflasyon beklentilerinin ise 2023 için ABD'de yüzde 4,2, Avro Bölgesi'nde yüzde 5,9, Çin'de yüzde 2,3 ve Birleşik Krallık'ta yüzde 5,8 olduğu ifade edildi.

Kesin aday listesi yayımlandı

Cumhurbaşkanı seçimi kesin aday listesi Kemal Kılıçdaroğlu, Muharrem İnce, Recep Tayyip Erdoğan ve Sinan Oğan'dan oluştu.

Yüksek Seçim Kurulunun (YSK) Cumhurbaşkanı seçimi kesin aday listesi yayımlandı.

Resmi Gazete'de yayımlanan YSK kararında, 14 Mayıs 2023 Pazar günü birlikte yapılacak olan Cumhurbaşkanı Seçimi ve 28. Dönem Milletvekili Genel Seçimi'ne ilişkin Cumhurbaşkanı kesin aday listesi yer aldı.

Kararda, 28 Mart'ta Resmi Gazete'de yayımlanan Cumhurbaşkanı seçimi geçici aday listesine belirtilen süre içinde yapılan itirazların YSK tarafından değerlendirilerek itirazların reddine karar verildiği belirtildi.

Kurul tarafından yapılan değerlendirmede, 14 Mayıs 2023 Pazar günü birlikte yapılacak olan Cumhurbaşkanı Seçimi ve 28. Dönem Milletvekili Genel Seçimi'nde Cumhurbaşkanı adayları alfabetik sıralamaya göre, Kemal Kılıçdaroğlu, Muharrem İnce, Recep Tayyip Erdoğan ve Sinan Oğan'dan oluştu.

CUMHURBAŞKANI SEÇİMİ KESİN ADAY LİSTESİ

ADI	SOYADI	DOĞUM TARİHİ	ÜNİVERSİTE
KEMAL	KILIÇDAROĞLU	17.12.1948	ANKARA İKTİSADİ VE TİCARİ İLİMLER AKADEMİSİ
MUHARREM	İNCE	04.05.1964	ULUDAĞ ÜNİVERSİTESİ
RECEP TAYYİP	ERDOĞAN	26.02.1954	MARMARA ÜNİVERSİTESİ
SİNAN	OĞAN	01.09.1967	MARMARA ÜNİVERSİTESİ

'Döviz artmasın da ne olursa olsun!'

Alaattin AKTAŞ

31 Mart 2023 Cuma

Bu köşede dün “Bu iktidar dövizin artmasından korktuğu kadar hiçbir şeyden korkmuyor” demiş ve “Ama dövizin artmasını önleyecek şekilde ekonominin gereği olan adımları atmak yerine tam tersini yapmaktan da geri durmuyor” diye devam etmişim. Hani “daha yazının mürekkebi kurumadan” diye bir söz var ya, aynı o durum yaşandı; döviz artışına ilişkin kaygıyı onaylarcasına yeni bir karar daha alındı. KKM'de şirketlere dönük kapsam daha da genişletildi. Döviz yükümlülüğü olan yurt içi yerleşik şirketler artık bir ay vadeli KKM yapabilecek. Bu konudaki düzenleme haber sayfalarımızda detaylı bir şekilde yer alıyor. Aslında zaten bu düzenleme öyle on binlerce şirketi de ilgilendirmiyordur; ama amaç bu şirketler eliyle doğacak döviz talebinin önüne geçmek.

Temel amaç ise o kadar açık ki... Döviz şu dönemde artmasın, hele seçimi bir atlatalım, sonrasına bakarız!

Ama en ilginç olan da şu: Cumhur ittifakı seçimi kazandığı takdirde döviz konusunda ne yapacak, meçhul. Herkes, en başta da Cumhur ittifakı biliyor ki KKM çerçevesinde yapılan düzenlemeler ve döviz kazananların elindeki paraya adeta el koymak öyle uzun yıllar sürdürülebilecek bir politika değil, zaten uygulanan bir politika bile değil. Dolayısıyla sanki “Hele bir seçime kadar idare edelim, sonrasına bakarız” mantığı hakim gibi. Ama sonrasına bakmak da o kadar kolay değil, bir yıl sonra bir sandık daha geliyor ortaya.

Ekonominin gereği yapılarak bir iyileşme sağlanamadığı takdirde işimiz zor. Sonuçta dış kaynak bulmamız, en azından borçlanmayı şimdiki gibi yüksek maliyetlerle yapmaktan kurtulmamız gerekiyor.

Çare KKM ile bulunmaya çalışılıyor

KKM'de döviz dönüşümlü hesaplar için faiz tavanının kaldırılmasıyla başlayan tırmanma belli ki yeterli görülüyor. Ya da bir tarafta kur üstünde öylesine basınç var ki bunu göğüsleyebilmek adına işte biraz önce aktardığım şirketlere dönük önlem

devreye sokuluyor. Bu çerçevede yeni kararlar alınması da şaşırtıcı olmaz.

KKM nereye gidiyor!

(4 Kasım-24 Mart) (Milyar TL)

Kur korumalı mevduattaki tırmanma ise devam ediyor. KKM son olarak 17-24 Mart haftasında 33 milyar lira daha artarak 1 trilyon 673 milyar liraya ulaştı.

KKM'de 6 Ocak'tan sonra başlayan yükselişle birlikte geçen haftaya kadar kaydedilen artış da böylece 303 milyar lirayı buldu.

Kur korumalı mevduat bugünü kurtarıyor, doğru...

Ne var ki sorun sürekli olarak ötelenmiş oluyor.

Ancak yapılabilecek başka bir şey de yok ki:

“KKM ne kadar artarsa artsın, sorun büyüyorsa büyüsün, bugünü kurtarıyoruz ya...”

Dönüp dolaşıyor aynı yere geliyoruz:

“Yeter ki seçime kadar döviz buraya tutabilelim...”

Maliyete bakın!

Kur korumalı mevduat için Hazine'den ne kadar fark ödendiğini ay ay izleme şansımız vardı ve 2022'deki toplam ödemenin 92.5 milyar lira olduğunu biliyorduk. Merkez Bankası'nın üstlendiği tutar ise nedense gizli tutuluyordu. O tutar da ortaya çıktı. Merkez Bankası'nın üstlenmek durumunda kaldığı yük yine de açık açık ilan edilmedi. Bankanın 2022 yılı faaliyet raporundan elde edilen veriler kur korumalı mevduatın Merkez Bankası'na yükünün 89 milyar lira olduğunu ortaya koydu.

Hazine'den 92.5 milyar lira, Merkez Bankası'ndan 89 milyar lira; toplam 181.5 milyar lira!

31.03.2023

Kur korumalı mevduat uygulamasında süre 2022 sonunda bitecekti, başlangıçta öngörülen tarih böyleydi. Ama KKM'yi öyle birden bire bitirmek ne mümkün, hele hele kur konusundaki kaygılar ortadayken. O yüzden süre bu yıl sonuna kadar uzatıldı.

Seçimi Cumhur ittifakı kazanırsa yeni uzatmaların gündeme gelmesi hiç şaşırtıcı olmaz.

Millet ittifakının ise bu konudaki tavrı çok açık. Yeni hesap açılmasına izin verilmeyecek, mevcut hesaplar da vadesi dolunca kapatılacak. Tabii ki bunu yapabilmek için dövizde hızlı bir artış olmayacağı inancının yer etmesi gerekiyor. Yoksa KKM'den çıkan paranın dövize gitmesi kaçınılmaz olur ve bunun yaratacağı sorunlar çok can sıkıcı.

DTH'de çözülme sürüyor

DTH dönüşümlü KKM'de faizin serbest bırakılması ve bankaların yüzde 30'a ulaşan oranlarda faiz vermesinin etkisiyle DTH'den çıkış devam ediyor.

Merkez Bankası verilerine göre yurt içi yerleşiklerin döviz tevdiat hesapları 17-24 Mart haftasında 1 milyar 665 milyon dolar daha azaldı. Bu azalmanın 996 milyon doları gerçek kişilerin, 669 milyon doları ise tüzel kişilerin hesabındaki azalmadan oluştu.

Dövizden dönüşümlü KKM'ye yüksek faiz verildikçe ve dün yapıldığı gibi şirketlere yeni olanaklar tanındıkça döviz hesaplarının daha da azalması gayet normal.

Bankalar üretimden çok tüketimi fonladı

Naki BAKIR

31 Mart 2023 Cuma

Bankacılık sektörünün tüketimin fonlanması niteliğindeki bireysel kredilerin hacmi, sanayi, tarım, madencilik, enerji, ticaret, turizm ve diğer hizmetler gibi üretici sektörlerle açtığı kredilerden daha hızlı büyüyor.

Ekonomide maliyetlerin artması, çarkların yavaşlaması, buna karşılık tüketicilerin gelirlerinin aşınması nedeniyle tüketici kesimin talebinin üretim ayağına göre daha fazla artmasına bağlı olarak yaşanan bu gelişme ile bankalar, tüketim üzerinden üretim ve ithalatı dolaylı yoldan fonlamış oluyor.

BANKACILIK KREDİLERİNİN SEKTÖREL DAĞILIMI (MİLYAR TL)					
	Şubat	Aralık	Şubat	Değişim, %	
	2022	2022	2023	İki ay	Yıllık
SEKTÖRLERE KULLANDIRILAN	4.185,3	5.941,0	6.214,7	4,6	48,5
Tarım, Avcılık ve Ormancılık	177,3	329,0	363,4	10,5	104,9
Balıkçılık	5,0	8,6	8,9	3,5	78,0
Madencilik ve Taş Ocakçılığı	76,5	97,7	98,9	1,3	29,2
İmalat Sanayi	1.176,4	1.702,2	1.805,5	6,1	53,5
Elektrik, Gaz ve Su Kaynaklı Ür. Dağ. San.	409,8	518,3	510,9	-1,4	24,7
İnşaat	454,3	574,2	584,6	1,8	28,7
Toptan ve Perakende Tic., Motorlu Ar.	661,7	999,3	1.060,0	6,1	60,2
Turizm	203,2	242,1	243,2	0,5	19,7
Taşımacılık, Depolama ve Haberleşme	337,8	443,4	456,5	3,0	35,2
Finans	118,1	209,5	225,7	7,7	91,1
Emlak Kom., Kiralama ve İşletmecilik Faal.	312,5	447,7	458,1	2,3	46,6
Savunma ve Kamu Yön., Zor. Sos. GÜv. Kur.	78,5	117,8	128,5	9,1	63,8
Eğitim	15,2	18,6	19,7	5,5	29,1
Sağlık ve Sosyal Hizmetler	37,4	56,4	57,4	1,8	53,6
Diğer Hizmetler	84,3	115,9	124,5	7,4	47,6
Diğer	37,3	60,3	68,9	14,3	84,7
TÜKETİME KULLANDIRILAN	1.144,9	1.798,8	1.995,8	11,0	74,3
Ferdi Kredi Konut	307,0	363,3	371,1	2,2	20,9
Ferdi Kredi Otomobil	13,2	50,4	57,9	14,9	338,4
Ferdi Kredi Diğer	488,9	699,5	796,4	13,9	62,9
Kredi Kartları**	335,8	685,7	770,4	12,4	129,4
TOPLAM	5.330,2	7.739,8	8.210,6	6,1	54,0
Tüketime ayrılan kredilerin payı (%)	21,5	23,2	24,3		

Bankacılık Düzenleme ve Denetleme Kurumu'nun (BDDK) açıkladığı, bankacılık sektörünün Şubat 2022 dönemine ait konsolide olmayan mali göstergelerine göre, bankaların tüm sektörlere açtığı kredilerin toplam hacmi yılın ilk iki ayında net yüzde 4,6 artarak 6 trilyon 214,7 milyar lira olurken, tüketicilerin konut, taşıt ve ihtiyaç kredileri ile bireysel kredi kartı borçlarının toplamı yüzde 11 artışla 1 trilyon 995,8 milyar liraya yükseldi.

Tüketiciler ve bireysel kredi kartı borçlarının toplam hacmi, Şubat sonu itibarıyla bankacılık sektörünün takipteki alacaklar da dahil 8 trilyon 210,6 milyar liraya ulaşan toplam kredi hacminin yüzde 24,3 oranı ile yaklaşık dörtte birine ulaştı.

Ocak-Şubat döneminde TÜFE bazında yüzde 10 olarak gerçekle şen enflasyonla indirgenendiğinde üretici sektörlere açılan kredilerin toplam hacmi reel bazda yüzde 4,9 daralırken, tüketiciler kesime açılan krediler ve bireysel kredi kartı borçlarının toplam hacmi ise reel olarak yüzde 0,9 büyüdü.

Son bir yılda ise sektörel kredilerin hacmindeki genişleme yüzde 48,5'le enflasyonun çok altında kalırken, tüketiciler borçlarındaki artış yüzde 74,3'le enflasyonun oldukça üzerinde gerçekleşti. Şubat sonu itibarıyla son bir yılda yüzde 55,18 olan enflasyonla indirgenendiğinde sektörlere kullandığı kredilerin toplam hacminde reel olarak yüzde 4,3 daralma, tüketicilerin bankalara olan kredi ve kart borçlarında ise reel bazda 12,3 genişleme yaşandığı dikkati çekti.

Büyük bölümü ihtiyaç kredisi ve kart borcu

Şubat sonu itibarıyla tüketiciler borçlarının en büyük bölümünü 796,4 milyar liralık ihtiyaç kredileri ve 770,4 milyar liralık kredi kartı borçları oluşturuyor. Aynı tarih itibarıyla konut kredileri 371,1 milyar, taşıt kredileri ise 57,9 milyar liralık bir büyüklük oluşturuyor.

Yılın ilk iki ayında nominal olarak taşıt kredileri yüzde 14,9, ihtiyaç kredileri yüzde 13,9, kredi kartı borçları yüzde 12,4 büyürken, konut kredilerindeki artış ise yüzde 2,2 ile enflasyonun çok altında kaldı. Son bir yıl itibarıyla ise yüzde 338,4'le en büyük artış toplamda en küçük paya sahip taşıt kredilerinde yaşandı. Yıllık artış kredi kartı borçlarında yüzde 129,4, ihtiyaç kredilerinde yüzde 62,9, konut kredilerinde yüzde 20,9 oldu.

En çok kredi hangi sektöre?

Şubat sonu itibarıyla en büyük kredi hacmi ana sektörlere içinde imalat sanayiine ait bulunuyor. Birçok alt sektörü bulunan ve ekonomide en büyük ağırlığa sahip olan imalat sanayiinin kredi bakiyesi anılan tarih itibarıyla 1 trilyon 805,5 milyar liraya ulaştı.

Ana sektörler içinde imalat sanayiini 1 trilyon 60 milyar lira ile toptan ve perakende ticaret, motorlu araçlar servis hizmetler ile kişisel ve hane halkı ürünleri izliyor. Daha sonra 584,6 milyar lira ile inşaat, 510,9 milyar lira ile elektrik, gaz ve su kaynaklarının üretimi, dağıtımı, 458,1 milyar lira ile emlak komisyonculuğu, kiralama ve işletmecilik faaliyetleri, 456,5 milyar lira ile taşımacılık, depolama, haberleşme geliyor.

Tarımın kredi bakiyesi 363,4 milyar, turizmin 243,2 milyar, finans sektörüne açılan kredilerin hacmi ise 225,7 milyar lira. Son bir yılda ana sektörler içinde en fazla net kredi artışı yüzde 104,9'la tarımda yaşanırken, pastada zaten en büyük payı alan imalat sanayiinin kredi hacmindeki yıllık nominal büyüme yüzde 53,5'le enflasyonun altında kaldı.

İmalatçı sektörlerde metal ana sanayi

Ekonomideki en fazla ağırlığa ve en büyük kredi hacmine sahip olan imalat sanayiinin alt sektörleri içinde en çok kredi kullanan ise 308,2 milyar lira ile metal ana sanayi. Bu alt sektörü 263 milyar lira ile tekstil, 257,8 milyar lira ile gıda, meşrubat, tütün, 173,3 milyar lira ile ulaşım araçları, 150,2 milyar lira ile kimya, 138 milyar lira ile diğer metal dışı madenler sanayi, 102,2 milyar lira ile makine ve teçhizat izliyor.

Yıllık kredi genişlemesinde ulaşım araçları yüzde 73,1'le ilk sırada gelirken, bunu 11,2 milyar lira hacimle toplamda küçük paya sahip deri sanayi yüzde 68,3 artış oranıyla takip ediyor, daha sonra yüzde 66,8 yıllık büyüme ile makine ve teçhizat geliyor.

Abdulkadir Selvi

PKK desteği Kılıçdaroğlu'na kazandırır mı kaybettirir mi

Kılıçdaroğlu'nu destekleme kararı alan HDP-PKK seçim kampanyasını başlattı. Ama PKK şeflerinin birbiri ardına destek açıklaması yapması Kılıçdaroğlu'nun lehine mi olur aleyhine mi olur orasını bilemiyorum.

Önce PKK yöneticilerinin açıklamalarına göz atalım.

PKK'nın bir numarası Murat Karayılan, "14 Mayıs'ta sadece Cumhurbaşkanı değil, sistem de değişecek" dedi.

Duran Kalkan, Kandil'deki mağaradan katıldığı yayında, "Her türlü desteği vereceğiz" dedi. "AK Parti, MHP faşist, sömürgeci, soykırımcı diktatörlüğüne karşı sekiz yıldır en büyük mücadeleyi PKK yürüttü" diye konuştu.

BESE HOZAT'TAN DESTEK

Kandil şeflerinden Bese Hozat, "Biz HDP'nin Millet İttifakı'nı destekleme tutumunu değerli, önemli ve anlamlı buluyoruz. Seçimlerin sonucunu doğrudan etkileyecektir. Bu tutumu destekliyoruz. Seçim süreci ile birlikte güçlü bir mücadele yürütülürse bu faşist iktidar 14 Mayıs'ta yıkılacaktır" diye konuştu.

Sırrı Sakık işin tam adını koydu. "Biz üç-beş bakanlık pazarlığı peşinde değeriliz" dedi. "Biz bu sistemi değiştireceğiz, bizim küçük hesaplarımız yok... Biz 100 yıllık Cumhuriyet'i değiştireceğiz" dedi.

Ahmet Türk, "Bu Nevruz ve bu dönem Sayın Öcalan'ın özgürleşme dönemidir" diye konuştu.

GİZLİ ANLAşMA MI YAPTILAR

PKK'nın Kılıçdaroğlu'na güçlü bir şekilde destek vermesi, Kılıçdaroğlu'na yarar mı yaramaz mı onu seçimde göreceğiz. Ancak bir süredir suskun olan PKK yöneticilerinin birbiri ardına destek açıklaması yapması, CHP'den PKK'ya bir tepki gelmemesi, Kılıçdaroğlu ile Kandil arasında gizli bir anlaşma mı var sorusunu gündeme getirdi.

KARANLIKTA KALAN KONULAR

Kılıçdaroğlu'nun aydınlatması gereken noktalar var.

1- Kılıçdaroğlu, PKK'dan gelen destek açıklamaları karşısında neden sessiz kalıyor, benim terör örgütünün desteğine ihtiyacım yok demiyor?

2- Bu suskunluğu, Kandil'le arasında bir anlaşma olup olmadığı sorusunu gündeme getiriyor. Kılıçdaroğlu, Kandil'le bir anlaşma yaptı mı?

3- PKK ne karşılığında Kılıçdaroğlu'nun cumhurbaşkanı adaylığını destekliyor?

SEZER DESTEK Mİ KÖSTEK Mİ

Kılıçdaroğlu ziyaret etmese Ahmet Necdet Sezer'in yüzünü görmemiz mümkün olmayacaktı. Kılıçdaroğlu sayesinde Sezer gibi bir cumhurbaşkanımız olduğunu hatırladık.

Ahmet Necdet Sezer'in, Kılıçdaroğlu'nu eleştirdiği haberleri geliyordu kulağıma. Özellikle Atatürkçülük konusunda Kılıçdaroğlu'nu yetersiz bulduğu söyleniyordu. Ama Kılıçdaroğlu'nun ziyaretinden sonra "Evet destekliyorum" dedi.

NE SAĞLAR

Peki Ahmet Necdet Sezer'in desteği Kılıçdaroğlu'na ne sağlar? Atatürkçü Düşünce Derneği'nin temsil ettiği kesimlerin oylarını getirir. Ama zaten orada bir sorun yok. Ama artı bir kazanç sağlar mı? Ondan emin değilim. Çünkü Sezer'in toplumdaki karşılığı çok olumlu değil. Muhafazakâr kesim Sezer'i başörtüsü yasağının bekçisi, 28 Şubat'ın simgesi olarak görüyor. Sevilen biri değil. Ecevit'i sevenler tarafından ise, Hüsamettin Özkan'ın deyimiyle, "nankör kedi" olarak görülüyor.

KILIÇDAROĞLU'NA SORULMAYAN SORU

MUHARREM İnce, Kılıçdaroğlu lehine cumhurbaşkanı adaylığından çekilse kahraman ilan edilmişti. Ama şimdi linç ediliyor.

'Goril'e benzeten sanatçı çıktı, sinkafllı küfreden gazeteci oldu, sokağa çıkamazsın diye parmak sallayanlar oldu. Ama bir kişi çıkıp da Kılıçdaroğlu'na, şu soruyu sormadı.

31.03.2023

“Muharrem İnce’ye gittin, niye adaylıktan çekilmesini ve CHP ile ittifak yapmasını önermedin?” demedi.

Muharrem İnce de cumhurbaşkanı adayymış da, ona çekil demek ahlaki olmazmış da.

Kılıçdaroğlu, Muharrem İnce’nin aday olduğunu bile bile ziyaret gitmedi mi? Muhalif kesimde Muharrem İnce’ye adaylıktan çekilmesi çağrısı yapılmıyor mu? Aday olmayan birisi adaylıktan nasıl çekilecek?

İNCE Mİ TEKLİF ETSEYDİ

Muharrem İnce, “Kemal Bey hoş geldiniz. Siz bize ittifak önermediniz, benden adaylıktan çekilmemi talep etmediniz ama uygun görürseniz ben sizinle ittifak yapmak istiyorum. Yine uygun görürseniz sizin lehinize cumhurbaşkanı adaylığından çekilmek istiyorum” mu dese idi.

BAKANLIK TALEBİM OLMADI

Muharrem İnce’nin önce 1 bakanlık ve 5 milletvekilliği istediği yayılmıştı. Sonra bu sayı arttı, 2 bakanlık, 20 milletvekilliği talep ettiği yazıldı. Muharrem İnce’ye sordum. “Böyle bir talebim ya da görüşmem olmadı” dedi.

Daha önce de cumhurbaşkanı yardımcılığı istiyor, yok gözü Milli Eğitim Bakanlığı’nda, denilmişti. Doğru çıkmadı.

GÜLTEKİN’E VAR, İNCE’YE YOK

Buna rağmen Kılıçdaroğlu’na dönüp “Ömrü CHP ile mücadeleyle geçen Davutoğlu’na, Babacan’a, Karamollaoğlu’na, Gültekin Uysal’a bir cumhurbaşkanı yardımcılığı, bir bakanlık ve milletvekilliği verirken Muharrem İnce’yi niye davet etmediniz?” diye sorulmadı.

Tam tersine, vurun abalıya misali Muharrem İnce’ye vurmaya devam ettiler.

YEREL MEDYANIN SESİ SİYASETTE

GAZETECİLERDEN siyasi yolculuğa çıkanlar arasında önemli isimler var.

Bunlardan birisi de Anadolu Yayıncılar Derneği Başkanı Sinan Burhan.

Sinan Burhan Ankara gazetecisidir ama Ankara’da yerel medyanın sesidir.

Şimdi siyasete atılıp AK Parti’den Kayseri’de milletvekili aday adayı olan Sinan Burhan, kritik süreçlerde önemli işlere imza attı. Darbe girişimleri sırasında sessiz kalanlardan değil tam aksine yerel medyayı örgütleyerek mücadele eden isimlerden biri oldu.

31.03.2023

DARBELERE KARŞI

* 17-25 Aralık sürecinde Anadolu Yayıncılar Derneği olarak, Cumhurbaşkanı Erdoğan'la görüŐüp 142 kanal yayına geçti. Bu bir darbe giriŐimidir denildi.

* Gezi olayları sırasında yabancı medya kuruluŐları Türkiye'yi mesken tutup kaos ortamı yaratmaya çalıŐırken, yerel medya yayınlarında bunun bir kalkıŐma giriŐimi olduğunu anlattı.

* 15 Temmuz darbe giriŐimi sırasında TÜRK SAT uydu yayınları kesilince yerel televizyonlar karasal yayına girip darbeye karşı etkin bir Şekilde mücadele etti.

* Yerel medyaya Cumhurbaşkanı Erdoğan'ın katıldığı törenle ödül verildi. Yerel medya Cumhurbaşkanı Erdoğan'ın yurtdıŐı programlarına davet edildi.

Esfender KORKMAZ

Türkiye nasıl düze çıkar?

31 Mart 2023 Cuma

Her zaman söylüyorum, 14 Mayıs seçimleri Türkiye için kritik eşiktir. Bu işin bilincinde olan Millet İttifakı'nın hazırladığı ortak politikalar mutabakat metni, sosyal ve ekonomik olarak her alanı kapsayan ve çözüm öneren politikalarıdır. Geçmişte hiçbir partinin bu kadar kapsamlı ve gerçekçi seçim çalışması olmamıştı. Demek ki şartlar zorlayınca, çözüm yolu da bulunuyor.

Benim, bir akademisyen arkadaşımınla "**Türkiye için kalkınma modeli**" kitabımı da işte bu zor dönemin bir gereği olarak ve bir çıkış yolu olarak yazdım.

Bu kitabın ön sözünü, değiştirmeden veriyorum;

Türkiye için kalkınma modeli, Türkiye'nin 100. yılında yaşanan ekonomik sorunlar ve başarılar ve başarısızlıklar dikkate alınarak kurulmuştur. Dört temel ayağı var;

*Demokratik, hukuki ve kurumsal altyapı reformu;

*Orta vadeli istikrar programı;

*Planlama yapılması ve bu plan içinde; Orta ve uzun vadeli; piyasa devlet optimum dengesinin sağlanması ile yapısal sorunların çözülmesi.

Genel olarak iktisadi kalkınma; bir ülkenin ekonomik, siyasi ve sosyal refahının geliştiği süreçtir. Gelişmiş ülkelerde bu süreç tamamlanmıştır. Bu nedenle iktisadi kalkınmadan amaç geliştirmekte olan ülkelerin kalkınmasıdır.

Ekonomik kalkınma, GSYH'de büyümeyi de içine alan daha geniş bir kavramdır. Ekonomik büyüme yanında, toplumsal refah artışı yaratan, okullaşma oranı, kişi başına düşen, doktor ve öğretmen sayısının artması, çevre şartlarının iyileşmesi, teknolojik gelişmenin olması ve altyapı olarak demokrasinin gelişmesi ve insani değerlerin yükselmesi, fiziksel ve sosyal altyapının iyileşmesi, kalkınma göstergeleridir.

Kalkınma ile büyüme arasındaki temel fark, kalkınmanın aynı zamanda sosyal refah hedefli olmasıdır.

İktisadi kalkınmayı büyümeden ayıran diğer bir önemli fark; gelişme sürecinde aynı zamanda sanayileşme gibi yapısal değişimin olmasıdır. Ayrıca büyüme her zaman

değil, bazı şartlar altında ülkelerin zenginleşmesine imkân vermektedir. Eğer cari açık ve dış borçlanma varsa, ülke net dış borç ödeme konumuna gelince, dış borç mürettebatının GSYH'ye oranı büyüme oranından daha yüksek ise yoksullaşma başlar.

Dahası, bir binanın yıkılması, servet kaybıdır. Buna karşılık, makine ve teçhizat kullanılması, işçi çalıştırılması nedeni ile yıkım sırasında katma değer yaratılır. Büyüme olur.

Öte yandan; Nerede ve hangi şartlar altında olursa olsun, ekonomide bir **çıkamaz varsa, değişim kaçınılmaz** olur. Demokrasilerde bu değişim ihtiyacı kendi dinamiğini yaratmak zorundadır. Totaliter rejimlerde ise değişim yalnızca diktatörün gitmesi ile gerçekleşir. Zira diktatörler farklı politikaları kendileri için prestij kaybı olarak görürler. **Narsizm körlüğü ve güç zehirlenmesi** değişimi göremez ve kabul etmez.

2023 seçimlerine giderken, Türkiye siyasi ve ekonomik anlamda kritik eşiktedir. 2003 yılından beri her alanda var olan popülizmin değişmesi gerekiyor. Aksi halde kriz derinleşecek ve maliyeti artacaktır. Bir zamanlar gelişmiş ülke olarak kabul edilen Arjantin'de olduğu gibi Türkiye birikmiş kaynaklarını kaybedecek ve geri gidecektir. Aslında 2003 yılından 2022 yılı sonuna kadar geçen 20 yılda, Türkiye 670 milyar dolar cari açık vermiştir. Cari açık doğrudan kaynak ve servet kaybı demektir.

Bu kitapta Türkiye için bir kalkınma modeli öneriyorum. Önerdiğim modelin esası ekonomide Yapısal Dönüşüm Modelidir. Bu modelin iki temel aracı var; birincisi devlet-piyasa optimum dengesi, ikincisi planlamadır.

Kalkınma teorileri; gelişmekte olan ülkelerin iktisadi ve sosyal gelişme sürecini inceleyen ve kalkınma konusunda de strateji ve politika öneren teorilerdir.

Klasik ve Neo-Klasik iktisat, gelişmiş ve gelişmekte olan ülkeleri aynı kalıba koyarak, politika önerir. Bunlar daha çok büyüme ve istikrar politikalarıdır. Oysa ki kalkınma denilince, gelişmekte olan ülkelerin iktisadi, sosyal gelişmesi ön plana çıkar. Kalkınma modelleri bu ülkeler için olmalıdır.

Buna rağmen, geleneksel teori ve modelleri tamamıyla dışlamak mümkün değildir. Zira bunlar insanlık tarihi kadar eski ve denenmiş ve yerleşmiş kurallar bütünüdür.

Aslında klasik ve neoklasik teoriler, küreselleşme ile değişime uğradı. Marksizm ya bitti veya Çin gibi ülkelerde revize edilerek küreselleşmeye adapte edildi. Kuzey Kore'de olduğu gibi bazı ülkelerde de komünizm toplum refahını gözetmek için değil, diktatörlük kurmak için bir araç oldu.

Bu nedenlerle Türkiye'nin kalkınması, ancak Türkiye şartlarına uygun bir model geliştirmekle mümkün olur.

İbrahim Kahveci

AK Parti'nin gücü...

Yerli ve milli sözünü en fazla kullananlardan biriydi Berat Albayrak... Ama Hazine ve Maliye Bakanı olunca IMF'nin bile "Kendi ülkenden kendi vatandaşından kendi paranla borçlanacaksın" kuralını yıkararak;

İç borçlanmayı **bile ABD dolarına çevirdi.**

Tıpkı liralasma, yerli-milli sözlerine karşı AK Parti'nin Hazine garantili ihaleleri ABD doları ile yapması gibi.

Yani söylem başka eylem başka olabiliyor ama AK Parti'de bunlar hiç sorun olmuyor. Çünkü "Ay'a 4 şeritli yol yapıyoruz deseniz inanacak geniş bir kitle var" arkalarında!

AK Parti'nin gücü buradan mı geliyor? Bence evet ama asıl mesele bu duruma neyin sebep olduğunun bulunması gerekiyor.

***

Aslında herkes biliyor KÖİ projeleri ile 70-80 milyar dolarlık bir kaynak transferinin yapıldığını. Sadece bu açıdan bile "**Hangi Müslüman!**" kamu kaynaklarının bu şekilde kullanılmasına evet oyu verebilir" diye düşünebilirsiniz. Ama bugün tabiri caiz ise kamu kaynaklarının haksız bir şekilde siyasi ve şahsi kullanımı da sorun olarak görülmüyor... Hatta **haram para ile sevap işlemek** bile aynı zihniyette gayet rahat yer edebiliyor.

Hangi camide, hangi dini sohbetinde devletin kaynaklarının ya da yetim parasının 3-5 müteahhide verilmesi muhabbet veya vaaz konusu oluyor? Acaba güç bize geçince haram-helalden çıkarak kamu malına ganimet gözüyle mi bakmaya başladık?

***

Devletin dini adalettir...

31.03.2023

Ama bugün adalet endeksimiz bir çok diktatör yönetimlerin bile gerisine düşmesine rağmen hâlâ dini hassasiyeti yüksek bir yönetim anlayışından bahsedebiliyoruz. Bu ne yaman çelişki dersiniz hiç şaşırarak değiliz.

Çünkü dün söylediklerimizin bugün tam tersini yapacak ve bundan da hiç ama hiç zarar görmeyerek bu noktaya gelmiş durumdayız.

Ben bunu şu cümle ile ifade ediyorum: “**Bugünkü Cumhurbaşkanı Recep Tayyip Erdoğan’ın en büyük muhalifi AK Parti’nin ilk dönemlerindeki Başbakan Recep Tayyip Erdoğan’dır.**” Nerede ise birbirinin tam zıttı iki kişi ama aynı kişi... Örnekler arşivlerde her gün dolaşır duruyor...

Zaten bu değişimle beraber taban değişimini de son iki yazımda verdim. AK Parti’nin ilk iki döneminde üst eğitim grubu ve gençler çok daha pozitif bakarken alt eğitim grubu ve ileri yaşlılar çok daha mesafeliymiş. Şimdilerde bu gruplar adeta yer değiştirmiş ve AK Parti tabanını alt eğitim grubu ve ileri yaş grubuna dayandırmış oldu... Belki de o sayede “Ay’a 4 şeritli yol yapıyoruz...” sloganı ortaya çıkıverdi!

***

Muhalefet mesela;

ABD’nin kurduğu bir ittifak olmuş. Hatta ABD’nin yanı sıra AB’de muhalefeti acayip destekliyormuş.

Oysa AK Parti ve Erdoğan bağımsız Türkiye için tek seçenek.

Bakın ABD’ye, PKK-YPG desteği ile CHP-HDP beraberliğine oynuyor ve buna en sert karşı çıkan Erdoğan’ı da iç ve dış güçler birleşerek devirmek istiyor...

Hatta yetmezmiş gibi Kandil’den kendini gösteren Millet İttifakı’na destek açıklamaları da bunun ispatı değil mi?

***

Muhalefeti ABD-AB ile suçlarken mesela Rusya’nın bu seçimde en müdahil ülke olduğunu hiç görmüyoruz. Son 6-8 ayda Türkiye’ye seçim desteği gibi 50 milyar dolara yakın kıyak geçmediler mi?

Rus parası sayesinde bugün kurlar bu şekilde tutuluyor.

Hatta yetmedi S. Arabistan ve BAE’de bu desteğin benzerini yapıyorlar. Karşılığında da seçim sonrasında ertelenen Erdoğan-Sisi görüşmesi olacak. Bunu da Dış İşleri Bakanı Mevlüt Çavuşoğlu açıkladı.

31.03.2023

Başbakan Erdoğan ne demişti “Borç alan emir alır” Esat ile görüşmek için adeta biz can atıyoruz ve Esat naz ediyor. Bu noktaya nasıl ve neden geldik? Esat ile görüşmemizi Putin’in telkin ettiği basına kaç kez yansıdı... Ama tam bağımsız Türkiye sözlerine bu gelişmeler hiç mani değil tabii... “Ay’a 4 şeritli yol yapıyoruz ya”

***

İşin bir de terör tarafı var. Ya da “**Güvenlikçi politikalar.**”

AK Parti’nin görüntüde en çok sığındığı liman ve muhalefetin hâlâ yeterince izah edemediği alan... İşte bu gri alan şu anda AK Parti ve Erdoğan’ın tek gücü.

Türkiye’de yıllarca özgürlük adı altında suçlular korundu. Özgürlük adı altında güçlülerin ezdiği bir halk yığını oluşturuldu. Ve terör adeta özgürlük adı altında bir limana sığındı.

Bugün o limanda aslında tam da iktidarla beraber varlıklarını yürütüyorlar. İkisinin de birbirine çok ihtiyacı var. Zaten Kandil’den gelen muhalefet açıklamalarının aslında bizzat muhalefete zarar verdiğini küçük çocuklar bile bilir. Ama bu iş böyle.

Hayat nasıl bir denge ise güvenlik ve özgürlükler de bir dengedir. Ve bu dengenin tam karşısı İktidar tarafından kurulmuş durumda: Hatta aç kalırız ama bu ülkeyi bırakmayız noktasına bile gelmiş durumdadır. Peki bu baskıcı, yok edici, otokratik güvenlikçi politikalara karşı özgürlükçü ama güvenlikçi bir muhalefet politikası muhalefet tarafından net şekilde dile getirildi mi?

Bu insanlara terörün silahsız da yok edilebileceğini hep beraber anlatabildiler mi?

O zaman daha çok beklersiniz “tencere iktidar götürür” diye.

31 Mart 2023, Cuma

BAŞYAZI MEHMET BARLAS

Yapay zekâ, yapay siyaset

7'li koalisyon masasının cumhurbaşkanı adayı **Kemal Kılıçdaroğlu**, 10. Cumhurbaşkanı **Ahmet Necdet Sezer**'i ziyaret etmiş. 7 yıllık cumhurbaşkanlığı süresince bir kez bile tebessüm ettiğini görmediğimiz **Sezer**, görüşme sonrasında gazetecilere gülücükler dağıtıyordu. Mutlu bir şekilde, "**Kılıçdaroğlu'nu destekliyorum, kendisine başarılar diliyorum**" dedi. Ben cumhurbaşkanı adayı olsaydım **Sezer**'in beni desteklemesini istemezdim. Hatta yan yana fotoğraf bile vermezdim. Nedenine gelince...

Bu ziyaret beni ister istemez 2000 yılına götürdü. **Bülent Ecevit**'in gördüğü bir rüya üzerine dönemin Anayasa Mahkemesi Başkanı **Sezer**, cumhurbaşkanlığı koltuğuna oturdu. Halktan ve halkın değerlerinden kopuktu. İnsanlardan kaçır, hiç ortalarda görünmez, ses tonunu bile kimse bilmezdi.

Türkiye, **Sezer** döneminde en büyük siyasi ve ekonomik krizleri yaşadı. Başbakan **Ecevit**'e Anayasa kitapçığını fırlatarak cumhuriyet tarihinin en büyük ekonomik krizinin fitilini ateşledi. Bu kriz sonrası **Sezer**'e "**Nankör kedi**" diyen **Bülent Ecevit** ve yardımcısı **Hüsamettin Özkan**'ın sarf ettiği sözler, devletin tepesindeki depremin etkisini daha da derinleştirdi. Akıllarda kalan tek icraatı, PKK'lı ve DHKP-C'li teröristleri affetmesiydi.

GÜNDEMDE KOPUK MUHALEFET

Şimdi 7'li koalisyon masasında 2001 yılındaki krizlere benzeyen siyasi tartışmalar yaşanıyor. Bütün liderler birbirini "**Nankör kedi**" diyerek suçluyor. Bunların başında, vekil transferiyle siyasette **Meral Akşener**'in önünü açan **Kılıçdaroğlu** geliyor. "**Yapay zekâ**" nasıl teknolojiyi ele geçirdiyse "**yapay siyaset**" de Türkiye siyasetini ele geçirmiş durumda. Ama bizim bazı siyasetçilerin mantıklarının, yapay zekânın da çok gerisinde olduğunu görüyoruz.

7'li koalisyon masasının gündeminin Türkiye'nin gerçek gündemiyle uzaktan yakından ilgisi yok. Türkiye tarihinin en bilgisiz siyasetçisi unvanını almaya çok yakın olan **Kılıçdaroğlu**, her gün pot üstüne pot kırıyor. Son olarak Konya'yı ülke ilan etmiş. Muhalefetin cumhurbaşkanı adayı **Kılıçdaroğlu**'nun gündemini yapay zekâ

bilgisayar programları belirleseydi emin olun bundan daha kötü olamazdı.

HDP'DEN SKANDAL BİLDİRİ

7'li koalisyon masasında ne yaptığını bilen, yapay zekâya ihtiyacı olmayan tek parti HDP. Bütün planlarını adım adım masaya dayatıyor. PKK'nın siyasi kanadı olduğunu saklamayan HDP, dün seçim bildirgesini açıkladı. PKK'lı teröristler için saygı duruşuyla başlayan toplantıda sürekli bölücü bir dil kullanıldı. Kandil ağzıyla hazırlanmış bu seçim bildirgesine CHP kanadından da olumlu sinyaller geldi. İyi Parti'den ses yok. Zaten itiraz edecek tek adam da çarşamba günü istifa etmişti. Diğer 4 partiyi ise artık ciddiye alan kalmadı. Peki neler var bu bildiriye?

Türkiye'nin güneyinde Suriye ve Irak'ta operasyonlar duracak. Yani sınırimızda kurulacak ABD ve PKK destekli bir kukla devlete ses çıkaramayacağız.

Müebbet hapis cezası alan siyasi tutuklular salıverilecek. Yani başta **Öcalan** olmak üzere FETÖ, PKK, DHKP-C gibi müebbet hapis cezası alan terör örgütü yöneticileri serbest bırakılacak.

Türkiye'nin terörle mücadelesine "**işgal**" sıfatı kullanılırken, yerel yönetimlerde "**özerklik**" meselesi de unutulmamış. Bildirideki skandal maddeler böyle uzayıp gidiyor.

Aslında bu bildiri çok sürpriz olmadı. Zaten CHP ile HDP arasındaki pazarlıklar da bu bildiri üzerinden yapılmıştı. Aylardır 14 Mayıs seçimlerinin varlık ve yokluk meselesi olduğunu yazıyorduk. Nedenini şimdi anladınız mı?